

Ułatwienia wyborcze dla osób powyżej 60 roku życia

Kodeks wyborczy wprowadza szereg ułatwień w głosowaniu dla wyborców, którzy najpóźniej w dniu głosowania kończą 60 lat. Należą do nich: prawo do bezpłatnego transportu, prawo do głosowania korespondencyjnego, prawo do głosowania przez pełnomocnika oraz prawo do informacji. Więcej na ten temat pisze w komentarzu ekspertka Fundacji Batorego – dr. hab. Anna Rakowska.

Warto pamiętać, że wyborcy powyżej 60 roku życia mogą także korzystać z ułatwień, jakie prawo wyborcze wprowadza dla wszystkich wyborców niezależnie od wieku, w tym mogą głosować na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów albo złożyć wniosek o zmianę miejsca głosowania.

1. Prawo do bezpłatnego transportu.

Wyborca, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat ma prawo do bezpłatnego transportu z miejsca zamieszkania lub pobytu do lokalu wyborczego oraz z lokalu wyborczego do miejsca, w którym wyborca rozpoczął podróż. W przypadku wyborcy posiadającego zaświadczenie o prawie do głosowania może to być także transport w dniu głosowania do najbliższego lokalu wyborczego. Należy jednak pamiętać, że transport taki jest organizowany jedynie na terenie gmin, w których:

- w dniu wyborów nie funkcjonuje gminny przewóz pasażerski albo
- nie funkcjonuje w dniu wyborów publiczny transport zbiorowy
- albo jeśli najbliższy przystanek komunikacyjny oddalony jest o ponad 1,5 km od lokalu wyborczego.

Transport ten zapewnia wójt takiej gminy (burmistrz/prezydent miasta). Co więcej, wyborcy, którego stan zdrowia nie pozwala na samodzielną podróż, może towarzyszyć opiekun. Zamiar skorzystania z prawa do transportu należy zgłosić ustnie, pisemnie lub w formie elektronicznej właściwemu wójtowi do 13 dnia przed dniem wyborów. W zgłoszeniu podaje się nazwisko i imię (imiona), numer PESEL wyborcy oraz opiekuna, jeśli ma on towarzyszyć wyborcy,

oznaczenie miejsca zamieszkania, lub innego miejsca, z którego wyborca ma zamiar rozpocząć podróż, wskazanie, czy wyborca ma zamiar skorzystać z transportu powrotnego, oznaczenie wyborów, których dotyczy zgłoszenie, oraz numer telefonu lub adres poczty elektronicznej wyborcy, o ile ją posiada. Wójt ma obowiązek poinformować zgłaszającego wyborcę najpóźniej na 3 dni przed dniem głosowania o godzinie transportu do lokalu w dniu głosowania.

Ważne terminy!

- **do 2 października 2023 r.** - zgłaszanie zamiaru skorzystania z prawa do bezpłatnego transportu do lokalu wyborczego lub bezpłatnego transportu powrotnego;
- **do 5 października 2023 r.** - podanie do publicznej wiadomości informacji o organizacji w gminach wiejskich lub miejsko-wiejskich bezpłatnego gminnego przewozu pasażerskiego w dniu wyborów;
- **do 12 października 2023 r.** - poinformowanie wyborców, którzy zgłosili zamiar skorzystania z prawa transportu do lokalu wyborczego, o godzinie transportu w dniu głosowania.

2. Prawo do głosowania korespondencyjnego.

Wyborca, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat, może odstąpić od głosowania osobistego w lokalu wyborczym i głosować korespondencyjnie. Zamiar głosowania korespondencyjnego wyborca zgłasza komisarzowi wyborczemu do 13 dnia przed dniem wyborów. Zamiar ten można zgłosić ustnie, na piśmie utrwalonym w postaci albo papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem, albo elektronicznej, opatrzonym kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, przy użyciu usługi elektronicznej udostępnionej przez ministra cyfryzacji, po uwierzytelnieniu wyborcy.

W praktyce, aby dokonać zgłoszenia przez Internet, trzeba przygotować:

- login i hasło do profilu zaufanego,
- telefon komórkowy lub dane do innego sposobu logowania na profil zaufany, na przykład e-dowód.

Na stronie <https://www.gov.pl/web/gov/zglos-zamiar-glosowania-korespondencyjnego3> należy kliknąć odnośnik „Złóż wniosek” i dokonać logowania profilem zaufanym. Następnie wyborca musi podać adres, pod którym będzie przebywać w dniu wyborów, sprawdzić wniosek i podpisać go elektronicznie. Potwierdzenie złożenia wniosku wyborca na swoją skrzynkę ePUAP.

Wyborca, który zgłosił zamiar głosowania korespondencyjnego, otrzymuje nie później niż 6 dni przed dniem wyborów pakiet wyborczy, który wypełnia i odsyła do właściwej obwodowej komisji wyborczej; może też w godzinach głosowania osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do obwodowej komisji wyborczej w swoim obwodzie głosowania.

Ważne terminy!

- **do 15 września 2023 r.** - podanie do publicznej wiadomości informacji m.in. o możliwości głosowania korespondencyjnego;
- **do 2 października 2023 r.** - zgłaszanie zamiaru głosowania korespondencyjnego przez wyborców;
- **do 9 października 2023 r.** – otrzymanie przez wyborcę pakietu do głosowania korespondencyjnego.

3. Prawo do głosowania przez pełnomocnika.

Kolejną alternatywą dla wyborcy, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 rok życia jest możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu. Pełnomocnikiem może być osoba posiadająca prawo wybierania, przy czym nie może nim być nie może być osoba wchodząca w skład obwodowej komisji wyborczej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mężowie zaufania, jak również kandydaci w danych wyborach. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć tylko od jednej osoby, przy czym można je wyjątkowo przyjąć od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest m.in. wstępny, zstępny, małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia. Pełnomocnictwa do głosowania udziela się przed wójtem lub innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta na wniosek wyborcy wniesiony do wójta gminy, w której wyborca jest ujęty w obwodzie głosowania właściwym dla adresu zameldowania na pobyt stały lub adresu stałego zamieszkania, najpóźniej w 9 dniu przed dniem wyborów.

Możliwe jest dokonanie zgłoszenia zamiaru udzielenia pełnomocnictwa do głosowania przez Internet. W tym celu należy przygotować login i hasło do profilu zaufanego, telefon komórkowy lub dane do innego sposobu logowania na profil zaufany, na przykład e-dowód, oraz skan lub zdjęcie pisemnej zgody osoby, która ma być twoim pełnomocnikiem.

W celu złożenia wniosku na stronie <https://www.gov.pl/web/gov/zglos-zamiar-glosowania-przez-pelnomocnika> należy kliknąć odnośnik „Złóż wniosek” i dokonać logowania profilem

zaufanym. Następnie wyborca musi podać adres, pod którym będzie przebywać w dniu wyborów, sprawdzić wniosek i podpisać go elektronicznie. Potwierdzenie złożenia wniosku wyborca na swoją skrzynkę ePUAP.

Wniosek można też złożyć w urzędzie gminy, w której ujęto wyborcę w obwodzie głosowania właściwym dla adres zameldowania na pobyt stały albo stałego zamieszkania.

Wyborca ma prawo do cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa do głosowania. Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia wójtowi gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa do głosowania, lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.

Ważne terminy!

- **do 6 października 2023 r.** - składanie wniosków o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania;
- **do 13 października 2023 r.** - odwołanie pełnomocnictwa do głosowania na skutek oświadczenia złożonego wójtowi.

4. Głosowanie na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów/ zmiana miejsca głosowania

Wyborca, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat może także – jak zresztą każdy inny wyborca - skorzystać z możliwości głosowania na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów. Każdy wyborca zmieniający miejsce pobytu przed dniem wyborów może bowiem otrzymać, na wniosek złożony do dowolnie wybranego urzędu gminy, zaświadczenie o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów. Wniosek ten składa się na piśmie utrwalonym w postaci papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem w okresie od 44 dnia przed dniem wyborów do 3 dnia przed dniem wyborów. Odebrać zaświadczenie o prawie do głosowania wydane przez wójta wybranej gminy może sam wyborca lub upoważniona przez niego osoba w urzędzie gminy, do którego złożono wniosek. W konsekwencji wyborca, któremu wydano zaświadczenie o prawie do głosowania, jest skreślany ze spisu wyborców, w którym został on ujęty.

Trzeba pamiętać, że zaświadczenie o prawie do głosowania jest wydawane tylko raz i nie można dostać kolejnego. W wypadku jego zagubienia, zniszczenia itp. wyborca traci możliwość głosowania.

W tym roku zaświadczenie o prawie do głosowania wydane do wyborów do Sejmu i Senatu dotyczyć będzie z mocy prawa również referendum wyznaczonego na 15 października 2023 r. Wydawane jest tylko jedno zaświadczenie o prawie do głosowania i na jego podstawie można głosować w wyborach do Sejmu i Senatu oraz w referendum. Można oczywiście także dokonać wyboru i oddać głos (głosy) jedynie w jednym z tych głosowań (decyzję komunikuje się komisji obwodowej przy wydawaniu kart).

Warto wspomnieć, że w podobnym trybie wyborca, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat, może także złożyć wniosek o zmianę miejsca głosowania (nt szczegółów zob. w komentarzu dotyczącym [głosowania poza miejscem zamieszkania](#)).

Ważne terminy!

- **od 1 września do 12 października 2023 r.** - składanie przez wyborców wniosków o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów oraz o zmianę miejsca głosowania

4. prawo do uzyskiwania informacji.

Wyborca, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat ma wreszcie prawo do uzyskiwania informacji od wójta lub pracownika urzędu gminy m.in. o lokalach obwodowych komisji wyborczych znajdujących się najbliżej miejsca jego zamieszkania, w tym o lokalach dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, czy warunkach bezpłatnego transportu. Informacje te przekazywane są na wniosek wyborcy, po podaniu przez niego jego nazwiska, imienia oraz adresu stałego zamieszkania, w godzinach pracy urzędu, telefonicznie lub w przesyłanych drukowanych materiałach informacyjnych, w tym w formie elektronicznej. Są one też podawane do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie.

Ponadto w dniu głosowania, na prośbę wyborcy, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat, członek obwodowej komisji wyborczej jest obowiązany przekazać ustnie treść obwieszczeń wyborczych w zakresie informacji o komitetach wyborczych biorących udział w wyborach oraz zarejestrowanych kandydatach i listach kandydatów.

Anna Rakowska - dr hab., profesor w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Łódzkiego, adwokat, członkini Zespołu Ekspertów Prawnych Fundacji Batorego i Zespołu ds. Kontroli Konstytucyjności Prawa przy Marszałku senatu RP, autorka licznych publikacji m.in. z zakresu prawa wyborczego.